

Morele leerprocessen van leraren in een professionele leergemeenschap: wat is het en (hoe) is het te herkennen in de onderwijspraktijk?

Een kwalitatief beschrijvend onderzoek van een collectief en moreel leerproces voor leraren

Het proefschrift bestaat uit een inleidend hoofdstuk waarin de aanleiding en de context van het onderzoek worden geschetst (hoofdstuk 1), een theoretische studie (hoofdstuk 2), een methodologisch hoofdstuk, (hoofdstuk 3) drie empirische studies (hoofdstuk 4, 5, en 6) en een afsluitend hoofdstuk met algemene conclusies en discussie (hoofdstuk 7). De centrale vraag voor de studie is hoe een collectief moreel leerproces in een professionele leergemeenschap voor leraren herkend en ondersteund kan worden.

In hoofdstuk 2 staat de constructie van een conceptueel model voor een moreel leerproces voor leraren centraal. Paragraaf 2.1 gaat in op de morele aspecten van het onderwijs en wat de leraar als morele professional kenmerkt. Deze paragraaf bevat inzichten en kennis vanuit empirische studies met betrekking tot de morele aspecten van het onderwijs en de betekenis ervan voor de dagelijkse praktijk voor de leraar. In paragraaf 2.2 wordt geschetst hoe de inzichten hebben geleid tot het conceptueel model voor deze studie. In paragraaf 2.3 wordt ingegaan hoe het conceptueel model geoperationaliseerd kan worden naar de dagelijkse onderwijspraktijk voor leraren. Tevens wordt geschetst hoe het conceptueel model als analysekader voor het onderzoek dient.

Hoofdstuk 3 is een methodologisch hoofdstuk. Eerst wordt in paragraaf 3.1 de onderzoeksgroep voor deze studie geïntroduceerd, alsmede de gehanteerde werkwijze voor de kritische dialoog van fase 3 van het conceptueel werkmodel; het kritisch reflexief gesprek. Paragraaf 3.2 gaat in op de procedure van dataverzameling, gevolgd door de resultaten van de data-analyse.

Hoofdstuk 4 is een empirisch hoofdstuk. In dit hoofdstuk worden de ervaringen van leraren en de betekenis die leraren geven aan de ervaringen voor – en na de kritische dialoog weergegeven. De vraag wordt beantwoord welke thema's de leraren inbrengen, welke vragen of spanningen zij daarbij ervaren, en hoe leraren betekenis geven aan de ervaring voor en na de kritische dialoog. De volgende vragen staan centraal in dit hoofdstuk. 1) Wat zijn de ervaringen die leerkrachten inbrengen en welke vragen en spanningen hebben zij daarbij en 2) hoe geven leraren betekenis aan de ervaring voor en na de kritische dialoog? De betekenisgeving die leraren geven aan de ervaring door het voeren van de kritische dialoog vormt de opmaat naar het volgende hoofdstuk en gaat nader in op de taal die leraren bezigen om over de morele kwesties te spreken en hoe de taal zich ontwikkelt in de PLG.

Hoofdstuk 5 gaat over de morele taal van leraren. De volgende vraag stond centraal: 1) Welke taal bezigen leraren om over morele kwesties te spreken en hoe ontwikkelt deze zich in de PLG?

Hoofdstuk 6 gaat over de morele leerprocessen die hebben plaats gevonden en wat heeft bijgedragen aan een collectief en moreel leerproces voor leraren. De volgende vragen stonden centraal: 1) Welk leren vindt er plaats in de professionele leergemeenschappen? en 2) Hoe kan een

collectief moreel leerproces bevorderd en ondersteund worden in een professionele leergemeenschap?

Hoofdstuk 7 bevat een algehele conclusie en discussie en rapporteert de belangrijkste resultaten van de verschillende deelonderzoeken, gevolgd door een kritische reflectie op de onderzoeksmethodologie, suggesties voor verder onderzoek en de implicaties voor de praktijk.